

DIE MILITÊRE BETROKKENHEID VAN DIE VERENIGDE STATE VAN AMERIKA IN SUB- SAHARA AFRIKA, 1993-2001

Abel Esterhuyse*

Abstract

The article investigates the military involvement of the United States of America in sub-Saharan Africa (SSA) during the Clinton administration. The aim is not to explain or analyse the nature and extent of U.S. military support to different states, or the region as a whole. Rather, the article attempts to create an understanding for the U.S. attitude towards military involvement in SSA. The suggestion is made that the U.S. did not have much interest in the security of SSA and was therefore reluctant to be militarily involved in the region. However, as the only superpower in the post-Cold War the U.S. had a responsibility for the security of SSA - even if that required the use of military means. Thus, the U.S. was confronted with a duality lack of interest vis-à-vis "forced" involvement. In SSA there was a need for U.S. military support for and involvement in the security of the region. However, U.S. military support was not always positively received and there was a fair amount of suspicion in the region towards U.S. involvement - especially military involvement. States at the receiving end of U.S. military support also had to confront a duality need vis-à-vis suspicion.

1. INLEIDING

Amerikaanse** militêre betrokkenheid by veiligheid in sub-Sahara Afrika (SSA) tydens die termyn van president William J Clinton (1993-2001) is om verskeie redes van belang. Clinton was die eerste Amerikaanse president wat in die post-Koue Oorlog-era aan bewind gekom het en die eerste Demokratiese president sedert Franklin D Roosevelt wat vir 'n tweede termyn verkies is. Onder leiding van die Clinton-administrasie "*the U.S. enjoyed more peace and economic well being than any time in its history.*"¹ Die Demokratiese Party, met 'n sterk Afro-Amerikaanse ondersteuningsbasis, plaas tradisioneel 'n groter klem op verhouding met Afrika as

* Dosent, Militêre Strategie, Skool vir Veiligheid- en Afrikastudie, Fakulteit Krygskunde (Militêre Akademie), Universiteit van Stellenbosch.

** Die verwysing na Amerika in hierdie artikel moet verstaan word as synde te beteken die Verenigde State van Amerika (VSA).

¹ The White House. Past presidents. Biography of William J Clinton: Forty-second president 1993-2001. Beskikbaar op die Internet by: [<http://www.whitehouse.gov/history/presidents/bc42.html>]

die Republikeinse Party. Clinton is slegs die tweede Amerikaanse president en die eerste in die post-Koue Oorlog-era wat SSA besoek het.² Dit is ook 'n realiteit dat Clinton meer aandag as enige van sy voorgangers aan Afrika gegee het - veral tydens sy tweede termyn as president.³ Die Clinton-administrasie het die eerste gesaghebbende wetgewing met betrekking tot Afrika in 'n baie lang tyd aanvaar.⁴ Hoewel die *African Growth and Opportunity Act* (1998) nie direk of uitsluitlik op SSA of op veiligheid betrekking het nie, is SSA wel daarby ingesluit en het dit 'n definitiewe impak op die aard van Amerikaanse betrokkenheid by veiligheid in die streek - ook die militêre dimensie.

Hierdie artikel is nie 'n poging om die aard en omvang van militêre steun aan verskillende state en die streek in die geheel uiteen te sit of te ontleed nie. Dit is veel eerder gerig op die daarstelling van begrip vir die VSA se ingesteldheid teenoor militêre betrokkenheid in SSA. Die veiligheidsituasie in SSA bepaal die noodsaak vir die VSA se militêre betrokkenheid in die streek. Die VSA se belange en beleid het 'n bepalende invloed op die VSA se strategie in die aanwending van sy militêre magte in die streek. Hierdie aspekte dien as agtergrond vir die bespreking van die VSA se militêre betrokkenheid in SSA.

2. SSA VEILIGHEID: NOODSAK VIR BETROKKENHEID

Clinton se voorganger, president George Bush (1989-1993), het met die idee van 'n "new world order" na vore gekom na afloop van die Amerikaanse sukses in die 1991-Golfoorlog. Volgens Daalder⁵ is daar twee faktore wat hierdie "new world order" moontlik maak: die afwesigheid, na die ineenstorting van die Sowjet Unie, van enige direkte bedreiging vir lewensbelangrike Amerikaanse belange en die vermoë van die VSA, as die enigste oorblywende supermoondheid, om die leiding te neem in internasionale pogings om bedreigings vir vrede en veiligheid te beveg. Saam maak hierdie twee faktore die bevordering van Westerse kernwaardes soos demokrasie, markgerigte ekonomieë en menseregte deur gesamentlike internasionale optrede moontlik, insluitend die gebruik van militêre mag.

In SSA het hierdie "new world order" geweldige veranderinge in verhoudinge met die groot- en supermoondhede meegebring. Aan die positiewe kant het dit die behoefte om SSA vir surrogaatkonflik te gebruik, beëindig. Daarmee saam is oor-

² G Mills, "South Africa, the United States and Africa", *South African Journal of International Affairs* (Summer 1998). Vol. 6, No. 1, p. 36.

³ W Minter, "America and Africa: Beyond the double standard", *Current History* (May 2000). Vol. 99, No. 637, p. 200.

⁴ Mills, p. 36.

⁵ IH Daalder, "The United States and military intervention in internal conflict" in ME Brown (ed.), *The international dimensions of internal conflict* (Cambridge: MIT Press, 1996), p. 461.

matige en uitgebreide militêre hulp deur die groot- en supermoondhede aan state in SSA beëindig. Dit het ook gelei tot vooruitsigte vir die suksesvolle uitvoer van VN-vredesoperasies om die beeëndiging van konflik in die streek te fasiliteer. Aan die negatiewe kant het politieke en ekonomiese belangstelling in die streek afgeneem. Dit is vergesel van 'n daling in internasionale hulp aan state binne die streek. Sub-Sahara Afrika word gevolglik uitgesonder as een van die mees gemarginaliseerde wêreldstreke in die post-Koue Oorlog-era. Voorts het die potensiaal vir hernieude etniese, godsdienstige en stamkonflik weer na vore gekom.⁶ Sommige is gevolglik van mening dat die einde van die Koue Oorlog 'n vakuum van belange in SSA geskep het.⁷

Veiligheid in SSA slinger van een uiterste na die ander in die era na die Koue Oorlog: stabiliteit en oproer, optimisme en Afro-pessimisme, vooruitgang en verval.⁸ Die algemene siening is egter dat veiligheid in SSA verband hou met twee kritiese probleme: ekonomiese vooruitgang en interne politieke stabiliteit.⁹ Anders gestel: hierdie twee faktore is onderliggend aan SSA se soeke na veiligheid. Die algemene oortuiging in SSA dat die VSA 'n meer aktiewe rol kan (en moet) speel in die daargestelling en verskaffing van veiligheid is verstaanbaar - synde die toonbeeld van ekonomiese ontwikkeling en politieke stabiliteit in die wêreld te wees.

State in SSA is intens bewus van hul outonomie, gegewe die afhanklikheid en swakheid wat hierdie state met kolonialisme assosieer. Afrika-leiers het gevolglik meestal teenstrydige menings oor verhoudings wat deur die VSA as onderling voordelig beskou word. SSA is ook 'n wêreldstreek waar geografiese isolasie en ongeëwenaarde natuurlike hulpbronne mekaar komplementeer om die streek 'n slagoffer van eerder as 'n deelnemer aan vooruitgang in die moderne geïndustrialiseerde omgewing te maak.¹⁰ SSA se natuurlike hulpbronne, asook groot potensiële arbeidsbronne en uitvoermarkte het egter 'n ekonomiese aantrekkingskrag wat nie deur die VSA geïgnoreer kan word nie. Die VSA se 1997 Nasionale Veiligheidsstrategie verleen erkenning aan hierdie feit:

"The more than 600 million people in sub-Sahara Africa (SSA) represent one of the worlds largest remaining untapped markets. The United States

⁶ J Bacon *et al*, **Sub-Saharan Africa: Pragmatism in the national interest** (National Defense University: National War College, 1998), p 4.

⁷ DM Snow, **Uncivil wars: International security and the new internal conflicts** (London: Lynne Reiner, 1996), p. 43.

⁸ Mills, p. 38.

⁹ RW Higgs, "The United States and Sub-Saharan Africa", **Naval War College Review** (Winter 1996, Vol. XLIX, No. 1), p. 90.

¹⁰ Bacon, p. 1.

*exports more to SSA than to all of the former Soviet Union combined, yet the U.S. enjoys only seven-percent market share in Africa."*¹¹

Metz¹² beklemtoon egter dat stabiliteit en veiligheid noodsaaklik is vir die ontsluiting van SSA se massiewe potensiaal.

SSA se veiligheidsprobleme het ses verskillende reaksies uit die streek, die kontinent en die internasionale gemeenskap ontlok. Dit sluit in militêre steun aan partye betrokke in konflikte, die afdwing van vrede deur vredesafdwingingsoperasies, humanitêre inmenging om menslike lyding te verlig of te voorkom, die bemiddeling van konflik om onderhandelde skikkings te vind, voorkomende diplomatie om te voorkom dat konflik gewelddadig raak en die bemagtiging van streeksinstellings om konflikte te bestuur.¹³ In die meeste van hierdie reaksies is die gebruik van militêre mag 'n voorvereiste om stabiliteit, vrede en veiligheid daar te stel - al is dit in 'n vredesrol. Nie alle state wat betrokke is in die daarstelling van stabiliteit, vrede en veiligheid in die streek is egter gewillig om militêre magte te ontplooi om hul oogmerke te bereik nie.

3. VSA SE MILITÊRE BETROKKENHEID IN SUB-SAHARA AFRIKA: BELANGE, BELEID EN STRATEGIE

Soos met enige ander staat sal die VSA se belange in SSA die primêre dryfveer wees van sy militêre betrokkenheid by veiligheid in die streek. Dit is bepalend in die oorweging van die aanwending van militêre mag deur die VSA in SSA. Wat is die aard van Amerikaanse belange in SSA? Duidelik identifiseerbare belange verminder die noodsaak vir konstante debat en herwaarderding én verseker kontinuïteit van betrokkenheid van een regering na 'n volgende in 'n demokrasie. Waar daar twyfel bestaan oor belange is betrokkenheid - veral militêre betrokkenheid - baie sensitiewer vir binnelandse sentiment en neig regeringsamptenare en burokrate om baie versigtiger te wees in hul benadering. In die afwesigheid van konkrete belange raak persepsies belangriker in die daarstelling van beleid en strategie.

Booker¹⁴ wys daarop dat die VSA histories nie met SSA en sy mense identifiseer nie. Die VSA was nie deel van die "scramble for Africa" nie¹⁵ en het daarom nie 'n

¹¹ U.S. Government, **A national security strategy for a new century** (Washington D.C.: Whitehouse, May 1997), p. 28. Beskikbaar op die internet by: [<http://www.fas.org/man/docs/strategy97.htm>]

¹² S Metz, "A strategic approach to African security: Challenges and prospects", **African Security Review** (2000, Vol. 9, No. 3), p. 15.

¹³ SJ Stedman, "Conflict and conciliation in sub-Saharan Africa" in ME Brown (ed.), **The international dimensions of internal conflict** (Cambridge: MIT Press, 1996), p. 249.

¹⁴ S Booker, "The colour line: US foreign policy and national interest in Africa", **South African Journal of International Affairs** (Summer 2001, Vol. 8, No. 1), p. 3.

koloniale verlede in SSA nie.¹⁶ Dit het egter 'n historiese en kulturele verbintenis met Afrika weens slawehandel en 'n groot deel van sy bevolking is as gevolg daarvan van Afrika-afkoms.¹⁷ Tradisioneel verleen die VSA voorkeur daaraan dat die voormalige koloniale moondhede, veral Frankryk en Brittanje, militêr in SSA betrokke raak, of raak in samewerking met hierdie moondhede betrokke.¹⁸ Amerika het nietemin tydens die Koue Oorlog 'n geskiedenis van militêre betrokkenheid by veiligheid in SSA opgebou - al was dit in baie gevalle beperk tot die verskaffing van wapens. Hierdie betrokkenheid was nie altyd positief van aard nie. In sommige kringe is dit as destabiliserend beskou.¹⁹ Die VSA hoef in die post-Koue Oorlog-era egter nie meer 'n "smekende" houding teenoor Afrikaleiers te openbaar om hul steun in globale wedywing, soos tydens die Koue Oorlog, te verseker nie.²⁰

Histories is die belang van die VSA in SSA onbeduidend in vergelyking met die aandag en hulpbronne wat aan ander streke gegee word.²¹ Dit is volgens Mountcastle 'n logiese uitvloeisel van die prioritisering van die VSA se globale strategie-se, politieke en ekonomiese belange.²² Die VSA se belang is egter tydens die Koue Oorlog aangewakker deurdat dit verskeie state in SSA ondersteun of teengestaan het met die voorsiening of weerhouding van militêre uitrusting en finansiële hulp in die stryd teen die stuiting van Kommunisme.²³ Die einde van die Koue Oorlog het egter die wedywing vir invloed in SSA na die Weste verplaas, met die VSA, Brittanje en Frankryk as die hoofrolspelers.²⁴

¹⁵ EG Berman and KE Sams, **Peacekeeping in Africa: Capabilities and culpabilities** (Geneva: United Nations Publication, 2002), p. 267.

¹⁶ C Alden, "From neglect to 'virtual engagement': The United States and its new paradigm for Africa", **African Affairs** (2000, Vol. 99), pp. 355 and 356.

¹⁷ DH Simpson, **U.S. African policy: Some possible course adjustment** (U.S. Army War College Strategic Studies Institute. Pennsylvania: Carlisle Barracks, August 1994), p 7. Sien ook Salih Booker se bespreking van hierdie faktor.

¹⁸ DA Dickson, **United States foreign policy towards sub-Saharan Africa** (University Press of America, 1985), p. 169. Sien ook C Alden, "From neglect to 'virtual engagement': The United States and its new paradigm for Africa", **African Affairs** (1985, Vol. 99), p. 356 in dié verband. Snow, p. 33.

¹⁹ Berman and Sams, p. 15.

²⁰ **Ibid.**, p. 267.

²¹ Sien Simpson se voorwoord.

²² Berman and Sams, p. 267.

²³ WP Esterhuyse, "The USA and Africa", **Institute for Futures Research: Political Issues** (1999, Vol. 9, No. 8), p. 1.

Verskeie binnelandse faktore beïnvloed Amerika se beleidsbesluite rakende militêre betrokkenheid in SSA.²⁵ **Eerstens** is daar nie werklik openbare belangstelling by die algemene Amerikaanse publiek, die burokrasie en die beleidmakers in veiligheid in SSA nie. Hierdie gebrek aan belangstelling is gekoppel aan drie faktore:²⁶ (1) State soos Frankryk, Pole en China is vir baie Amerikaners 'n realiteit waarmee hulle kan identifiseer. Baie van die state in SSA is nie vir die Amerikaanse publiek 'n konkrete werklikheid nie en daar is 'n neiging om "Afrika" as algemene verwysingsraamwerk te gebruik. (2) Daar blyk in baie gevalle onsekerheid te wees oor wie werklik die mense van SSA verteenwoordig - veral in gevalle waar daar interne politieke onrus of konflik in state teenwoordig is. State soos Sierra Leone, die DRK en Zimbabwe is waarskynlik die mees onlangse voorbeelde in dié verband. (3) SSA se diverse, soms chaotiese, en meestal afkeurenswaardige realiteite maak dit vir baie Amerikaners moeilik om hul met SSA te vereenselwig. Nuus vanuit hierdie omgewing is meestal slegte nuus. **Tweedens** word daar nie strategiese hulpbronne deur die Amerikaanse regering beskikbaar gestel vir militêre betrokkenheid by veiligheid in SSA nie. Die streek is nie vir die VSA van enige geo-strategiese belang nie.²⁷ **Laastens** bestaan daar twyfel oor die werklike besorgdheid van Amerikaanse politieke leiers oor veiligheid in SSA.

Dit is duidelik dat nóg die Amerikaanse regering nóg die algemene publiek veel belangstelling toon of enige belang het by dit wat in SSA beslag kry. Clough²⁸ argumenteer gevolglik dat Amerikaanse regeringsamptenare wye diskresie het in hul hantering van SSA, solank as wat daar nie wyer beweeg word as die interseksie tussen drie oorwegings nie:

²⁵ S Metz, "Refining American strategy in Africa." **Strategic Studies Institute Monograph** (Strategic Studies Institute. U.S. Army War College. Pennsylvania (February 2000)). Beskikbaar op die internet by: [<http://carlisle-www.army.mil/usassi/>], p. 40.

²⁶ Sien M Clough, **Free at last? U.S. policy toward Africa and the end of the Cold War** (New York: Council of Foreign Relations Press (March 1992), hoofstuk 1) vir 'n bespreking van hierdie faktore.

²⁷ Sien byvoorbeeld Simpson se bespreking van die sogenaamde mites in die VSA se beleid jeens Afrika. Die geo-strategiese belang van die seeroete om Afrika en SSA se minerale rykdom word spesifiek uitgesonder.

²⁸ Clough, p. 2.

1. Daar moenie te veel geld bestee word nie.
2. Daar moenie standpunte ingeneem word wat binnelandse twispunte veroorsaak nie.
3. Daar moenie toegelaat word dat Afrika-kwessies beleid jeens ander, belangriker wêreldsake bemoeilik nie.

Clark²⁹ beklemtoon voorts dat Clinton nie aan bewind gekom het met 'n uitsonderlike klem op buitelandse en verdedigingsbeleid nie. Sy klem was deurgaans op die onseibaarheid van binne- en buitelandse beleid, sowel as die uitgangspunt van "our national security is largely economic".³⁰ Dit is ooglopend dat SSA in die post-Koue Oorlog-era nie 'n hoë prioriteit vir Amerikaanse veiligheidsbeleid en -strategie is nie.³¹

Volgens Perry³² rus die VSA se strategie vir die daarstelling van veiligheid in die post-Koue Oorlog-veiligheidsomgewing op drie pilare: die voorkoming van die ontstaan van bedreigings, die afskrikking van bedreigings wat wel ontstaan en die verslaan van bedreigings met militêre mag indien voorkoming en afskrikking misluk. Indien hierdie drie pilare as vertrekpunt dien, bring dit verskeie vrae rakende die VSA se militêre betrokkenheid in SSA na vore: Tot watter mate word SSA deur die VSA beskou as 'n streek waar bedreigings vir wêreldvrede en veiligheid ontstaan? Is die VSA suksesvol in die afskrikking van bedreigings wat wel in die streek beslag kry? Is die bedreigings van só 'n aard dat die VSA bereid sal wees om sy militêre magte aan te wend in de belang van wêreldvrede en veiligheid? Die antwoorde op hierdie vrae sal in baie gevalle op gissings berus. Daar kan egter met redelike akkuraatheid bespiegel word oor die VSA se bereidwilligheid om militêre mag in SSA aan te wend.

²⁹ MT Clark, "The future of Clinton's foreign and defense policy: Multilateral security", **Comparative Strategy** (1994, Vol. 13), p. 181.

³⁰ **Ibid.**, p. 182.

³¹ Sien byvoorbeeld die volgende dokument van die Amerikaanse Weermag rakende sy veiligheidsstrategie in sub-Sahara Afrika: U.S. Department of Defense. **U.S. security strategy for sub-Sahara Africa** (Washington D.C. U.S. Department of Defense Office of International Security Affairs, August 1995). Beskikbaar op die internet by: [<http://www.defenselink.mil/speeches/1995/s19950801-report.html>]

³² WJ Perry (VSA Sekretaris van Verdediging), "Defense in an age of hope", **Foreign Affairs** (November/December 1996, Vol. 75, No. 6), p. 65.

4. DIE VSA SE MILITÊRE (ON)BETROKKENHEID IN SUB-SAHARA AFRIKA

Natsios³³ wys daarop dat, in afgeleë en onherbergsame streke soos SSA, die benutting van die Amerikaanse weermag bo enige ander beleidsinstrument verkies word, aangesien militêre vliegtuie, personeel en uitrusting vinnige en veilige optrede moontlik maak - veral tydens humanitêre operasies. Tweedens is die aard van omstandighede waarin optrede in SSA verlang word meestal so chaoties dat die veiligheid van diegene wat hulp verleen net so 'n hoë premie noodsaak as die voorsiening van hulp in sigself. Die Amerikaanse weermag is by uitstek geskik vir hierdie rol. Geskiktheid vir bepaalde optrede weerspieël egter nog nie 'n voorneme of gewilligheid om sodanige optrede te onderneem nie.

Vir Amerika is sy militêre betrokkenheid by veiligheid en die oplossing van konflik in SSA - die daarstelling van interne politieke stabiliteit - 'n kwessie van keuse. Die VSA is vry om te besluit waar en wanneer dit militêr betrokke gaan raak by die oplossing van konflik en die daarstelling van veiligheid wêreldwyd, ook in SSA.³⁴ In SSA - soos in enige ander wêreldstreek - het die VSA, nadat besluit is om wel militêr betrokke te raak, nie altyd 'n keuse wat betref die tydperk en uitkoms van sodanige betrokkenheid nie.³⁵ Ongelukkig vir SSA het die VSA al baie duur lesse in dié verband geleer - ook in Afrika. Die ervarings van die Amerikaanse weermag in Viëtnam en Somalië het en sal nog vir 'n baie lang tyd 'n bepalende invloed uitoefen op beleidmakers, burokrate en militêre personeel se besluite rakende die aanwending van militêre mag. Dit sal veral van belang wees in gevalle waar die moontlikheid groot is dat die VSA met 'n militêr asimmetriese situasie te doen sal kry. In SSA is dit wel die geval. Die VSA is gevolglik onwillig om militêr betrokke te raak indien daar nie 'n redelike goeie kans is dat sy betrokkenheid positiewe resultate sal oplewer nie óf dat daar nie 'n duidelike strategie vir die onttrekking van sy magte bestaan nie.³⁶

³³ AS Natsios, "The U.S. military and complex humanitarian emergencies", in AS Natsios, **US Foreign policy and the four horsemen of Apocalypse: Humanitarian relief in complex emergencies** (Washington Papers, 1997, Vol. 170). pp. 105 en 106.

³⁴ L Freedman, "The revolution in strategic affairs", **Adelphi Paper 318** (International Institute for Security Studies. London: Oxford University Press 1998), p. 34.

³⁵ J Record, "Exit strategy delusions", **Parameters** (Winter 2001-2), p. 27.

³⁶ **Ibid.**, pp. 22 en 23.

Konflik in SSA pas voorts nie in by die VSA se tradisioneel Westerse wyse van oorlog nie, nl. "the American way of war".³⁷ Die burokratiese struktuur van die Amerikaanse weermag is nie gerig op die hantering van sekondêre of lae-intensiteit konflikte (small wars) nie, maar eerder op groot konvensionele oorloë (major wars). Schraeder³⁸ stel dit soos volg:

"The military's focus on a major European conflict means that forces are trained, weapons are procured, and combat units are configured primarily for a large war."

Hierdie wyse van oorlog word in die post-Koue Oorlog-era gekenmerk deur die sogenaamde "Rewolusie in Militêre Aangeleenthede" (RMA) en die tegnologiese ontwikkelinge wat daarmee gepaard gaan. Hierdie ontwikkelinge het aan Amerika die moontlikheid begin bied om wêreldwyd afstand en weerstand te oorkom ten einde 'n vinnige oorwinning met minimum ongevalle moontlik te maak.³⁹

Dit is duidelik dat daar burokratiese en strukturele weerstand in die Amerikaanse verdedigingsgemeenskap is teen betrokkenheid in dié tipe optrede wat meestal in SSA vereis word. Die Amerikaanse publiek se sensitiwiteit vir ongevalle noodsaak tegnologie-intensiewe eerder as personeel-intensiewe optredes - ooglopend lei dit tot asimmetrie in militêre situasies soos dié wat die VSA moontlik in SSA in die gesig staar. Ongelukkig dui die geskiedenis van oorlog daarop dat sukses in lae-intensiteit konflik die gevolg is van mensgeoriënteerde eerder as tegnologiegeoriënteerde oplossings. Lae-intensiteit konflikte is voorts bekend vir die uitgerekte aard daarvan. Hierdie kenmerk van tipiese Afrika-konflikte druis in teen die soeke na kitsoplossings wat kenmerkend is van moderne informasiegebaseerde gemeenskappe soos dié van die VSA.

Die VSA se militêre betrokkenheid by veiligheid in SSA is reaktief van aard – daar word slegs gereageer nadat 'n kritiese behoefte of situasie ontstaan.⁴⁰ Ook wil dit voorkom asof daar 'n teenstrydigheid is tussen die behoefte aan Amerikaanse militêre betrokkenheid in die streek en huidige tendense van betrokkenheid. In SSA word die VSA se keuse rakende betrokkenheid ervaar as 'n onwilligheid van die VSA om betrokke te raak. Dit hou verband met die siening in SSA dat Amerika oor die hulpbronne beskik en die verantwoordelikheid het om, as die enigste

³⁷ Freedman, p. 15.

³⁸ PJ Schraeder (ed.), **Intervention into the 1990's: U.S. foreign policy in the third world** (Boulder en Londen: Lynne Rienner Publishers, 1992), p. 189.

³⁹ J Black, "War and strategy in the 21st Century", **Orbis** (Winter 2002).

⁴⁰ D Henk, "Uncharted paths, uncertain vision: U.S. military involvement in sub-Saharan Africa in the wake of the Cold War", **Institute for National Security Studies (INSS)** (INSS Occasional Paper 18. U.S. Air Force Academy, Colorado (1998)), p. 49.

supermoondheid in die post-Koue Oorlog-era, baie meer te doen vir die daarstelling van veiligheid in SSA.⁴¹ Kortliks: geleenthede vir militêre betrokkenheid by veiligheid en veiligheidsuitdagings oortref die beskikbare hulpbronne. Die vraag is of bogenoemde faktore daartoe aanleiding gee dat selektiewe Amerikaanse militêre betrokkenheid in SSA gesien word as sou dit 'n verskuilde agenda hê?⁴²

Sommiges - selfs lede van die Clinton-administrasie - is van mening dat daar 'n gebrek aan 'n duidelike oorkoepelende Amerikaanse strategie vir militêre betrokkenheid by veiligheid in SSA was.⁴³ Dit het o m. gelei tot 'n gefragmenteerde benadering deur die Amerikaanse Weermag in sy betrokkenheid by veiligheid in SSA.⁴⁴ Hierdie gefragmenteerde benadering was ook die gevolg van die Amerikaanse Weermag se verdeling van Afrika tussen drie verskillende streekskommandemente. Daar is gevolglik drie verskillende CINCs (Commanders in Chiefs) wat vir verskillende streke in die kontinent verantwoordelik is - in ag genome dat die hele wêreld in slegs vyf Amerikaanse streekskommandemente verdeel word. SSA is grootliks die verantwoordelikheid van die Europese Kommandement.⁴⁵ Ooglopend is SSA nie die hoofokus van hierdie kommandement se taak nie. Voorts is SSA geografies baie ver van die primêre verantwoordelike gebied van die Europese Kommandement verwyder. Sou dit 'n verduideliking verskaf vir Amerikaanse gewilligheid of onwilligheid om militêr by die daarstelling van veiligheid in SSA betrokke te raak?

5. SAMEVATTING

Hoewel daar baie geskryf word oor Amerikaanse belange in SSA, is dit nie duidelik of die VSA enige noemenswaardige belang in SSA het wat tot die aanwending van militêre mag sal lei nie. Dit moet voorts gesien word in die konteks van die toenemende marginalisering van SSA in die post-Koue Oorlog-era. In aanvaarding van die VSA se aandrang op die beperking van ongevalle, duidelike vooruitsigte vir sukses en 'n onttrekkingstrategie voor die ontplooiing van magte, kan daar geargumenteer word dat die Amerikaanse regering en weermag nie te gewillig is om sy magte in SSA te ontplooi nie. Die reaktiewe aard van Amerikaanse militêre betrokkenheid in SSA is gevolglik verstaanbaar - veral in die lig van antagonisme vanuit die streek self teenoor Amerikaanse militêre betrokkenheid.

⁴¹ **Ibid.**, p. 13.

⁴² S Metz, "Refining American strategy in Africa", **Strategic Studies Institute Monograph** (Strategic Studies Institute. U.S. Army War College, February 2000, Pennsylvania. Besikbaar op die internet by: [<http://carlisle-www.army.mil/usassi/>]), p. 30.

⁴³ Simpson, p. 1.

⁴⁴ Simpson, p. 16.

⁴⁵ RC Catiore, "A CINC for sub-Saharan Africa: Rethinking the Unified Command Plan", **Parameters** (Winter 2000-1, Vol. XXX, No. 4).

Dit wil voorkom asof al bogenoemde aangeleenthede tot twee probleme gereduseer kan word. Aan die een kant lyk dit asof die VSA tydens die Clinton-era nie veel belang by veiligheid in SSA gehad het nie en daarom veral nie militêr betrokke wou raak nie. Uit die aard van die VSA se posisie as die enigste oorblywende supermoondheid in die post-Koue Oorlog-era rus daar egter 'n verantwoordelikheid op die VSA om wel militêr betrokke te wees by die daarstelling van veiligheid in die streek. Die VSA was gevolglik met 'n dualiteit gekonfronteer wat sy militêre betrokkenheid by veiligheid in SSA betref: gebrek aan belange teenoor "gedwonge" betrokkenheid.

Aan die ander kant was daar in SSA tydens die Clinton-era 'n geweldige behoefte aan Amerikaanse militêre hulp, bystand en betrokkenheid om die veiligheid van state in die streek te verseker. Dit wil egter voorkom asof Amerikaanse militêre hulp nie altyd positief ontvang is nie en asof daar redelike agterdog in die streek jeens Amerikaanse betrokkenheid was - veral militêre betrokkenheid. State wat aan die ontvangkant van Amerikaanse militêre betrokkenheid gestaan het, moes gevolglik ook 'n dualiteit hanteer: behoefte teenoor agterdog.